

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з

економічної теорії

на тему:

**«Вплив фірм-монополістів на ціноутворення в Україні та
антимонопольна політика»**

Студента 2 курсу групи ФБС-21

Рудик Н. М.

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викл. Сліпченко Т.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

План

Вступ

1. Аналіз ціноутворення в умовах монополії
2. Вплив фірм-монополістів на ціноутворення в Україні
3. Ефективність антимонопольного регулювання в Україні: зарубіжний досвід та можливість його адаптації в Україні

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Аналіз ціноутворення в умовах монополії.....	6
2. Вплив фірм-монополістів на ціноутворення в Україні.....	9
3. Ефективність антимонопольного регулювання в Україні: зарубіжний досвід та можливість його адаптації в Україні.....	13
Висновки.....	17
Список використаної літератури.....	19
Додатки.....	21

Вступ

Актуальність теми дослідження. Розвиток соціально-орієнтованої держави, зміцнення її позицій у світі як у сферах економіки, науки, техніки, культури, так і в галузі економічної безпеки, вимагає гармонійного розвитку економіки країни. Відсутність диктату монополій, вільний розвиток і зміцнення малого й середнього бізнесу - є необхідними умовами такого гармонійного розвитку і стабільності. Багато вітчизняних компаній, які реально працюють на ринку, часто не можуть успішно розвивати свій бізнес, тим більше стати світовими лідерами тільки лише через засилля монополістів. Таке положення не відповідає їх досвіду, наявності активів, ділової репутації і вимагає змін, в тому числі на основі вивчення світового досвіду.

Тому актуальним, в тому числі й з практичної точки зору, є вивчення антимонопольного регулювання за кордоном, розробка підходів, новацій у постановці та виконанні завдань щодо створення сприятливих умов для розвитку економіки країни шляхом впровадження ефективної системи державного регулювання діяльності монополій у всіх сферах національної економіки з метою мінімізації збитків від діяльності, що суперечить інтересам суспільства.

Традиційно вважається, що за умов монополії ціна товару вища, а обсяги його виробництва менші, що призводить до суспільних втрат. Водночас виробники мають залишок. Ресурси в країні розподіляються неефективно. Виникають змішані, гібридні форми монополій, які засновані на нестандартних формах контрактацій. Існують неформальні угоди, які обмежують можливості для конкуренції.

Саме існування монополії не є порушенням конкурентного законодавства. Порушення – це тільки зловживання монопольним становищем. Домінуюче становище є досить масштабним, воно не зводиться тільки до зловживань цінового характеру, а включає також дискримінаційні дії, неправомірне скорочення пропозиції або попиту, створення перешкод для входу чи виходу з ринку інших фірм.

Великі підприємства були і повинні залишатись основними в розвитку економіки України. Великі монополії роблять великий внесок у ВВП країни, забезпечують конкурентоспроможність національної економіки. Монополії часто розповсюджують нові, більш прогресивні форми і методи господарювання.

Таким чином, на сьогодні існує проблема ціноутворення в умовах монополій в Україні. Велика кількість монополістичних підприємств є збитковими, що негативно впливає на розвиток економіки в цілому. Тому необхідне ефективне регулювання діяльності монополістів, проведення антимонопольної політики, яка полягає в забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції та послуг, розвитку сертифікації, проведенні експортно-імпоротної політики, створенні гнучкої системи надання підприємцям кредитів та фінансової допомоги; знятті бар'єрів вступу на ринки нових підприємств; створенні системи довідково-консультативних послуг, створенні доступних цін, сприятливого режиму для функціонування підприємств; стимулюванні підприємств скорочувати витрати і залучати інвестиції, створенні нових підприємств.

Метою курсової роботи є вплив фірм монополістів на ціноутворення в Україні.

Завдання курсового дослідження:

- проаналізувати ціноутворення в умовах монополії;
- охарактеризувати вплив фірм-монополістів на ціноутворення в Україні;
- дослідити ефективність антимонопольного регулювання в Україні: зарубіжний досвід та можливість його адаптації в Україні.

Об'єкт дослідження : фірми-монополісти.

Предмет дослідження: особливості ціноутворення в умовах монополій.

1. Аналіз ціноутворення в умовах монополії

Як уже зазначалося, монополія - ринкова структура, коли існує єдиний продавець товару, що не має близьких замінників, для інших продавців вхід на даний ринок закритий.

На відміну від досконалого конкурента монополіст сам встановлює не тільки кількість пропонованої продукції, але і її ціну, вибираючи точку на кривій галузевого попиту.

Оскільки монопольне підприємство зосередило у своїх руках весь випуск продукції, крива попиту підприємства збігається з кривою попиту галузі та монополіст стоїть перед вибором: обмежити чи обсяг продажів для підтримки високої ціни або знизити ціну з метою збільшення обсягу реалізації.

При ідентичності витрат і попиту монополія призводить до більш високої ціни (P_m) і меншого об'єму виробництва (Q_m), ніж досконала конкуренція ($P_{C.K}$ і $Q_{C.K}$ відповідно) (рис. 1.1).

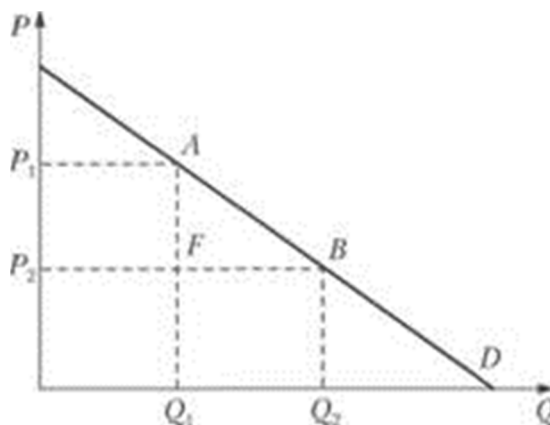

Рис. 1.1. Крива ринкового попиту монополіста [4]

Щоб не допустити перевищення втрат від зниження ціни над приростом доходу від реалізації додаткової продукції, монополіст щораз повинен порівнювати при розширенні виробництва загальний дохід від реалізації n одиниць продукції із загальним доходом від реалізації $n + 1$ одиниць продукції, тобто він слідує за величиною MR .

Лінія граничної виручки для монополіста вдвічі крутіше лінії попиту (за умови, що крива попиту є лінійна функція).

Монополіст максимізує прибуток при $MC = MR$, при $MR < P$.

На відміну від ситуації конкурентної фірми, де вхід на ринок вільний, бар'єри входу в умовах монополії настільки значні, що не допускають появи нових виробників. Бар'єри на вході - перешкоди до появи на ринку нових учасників - мають різну природу:

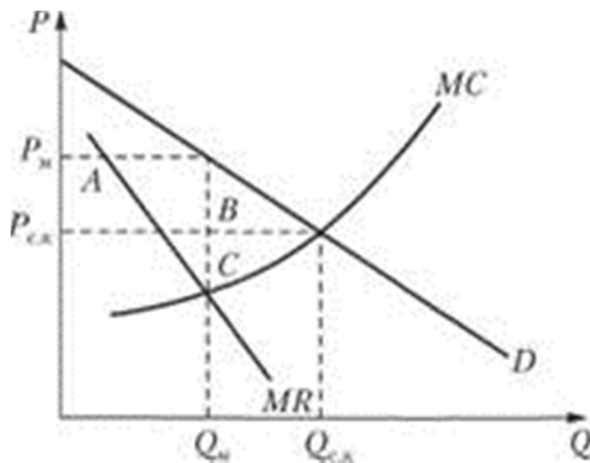

Рис. 1.2. Збиток, нанесений монополією суспільству [4]

- великі капітальні витрати для початку виробництва, які повинні здійснити нові учасники ринку;
- перевага більш низьких витрат у фірм, вже укорінених на ринку;
- прихильність споживачів до певного товару (торгової марки);
- контроль над джерелами сировини, технологією та ринками з боку укорінених фірм, здійснюваний через патенти, ліцензії, франшизу і т.д.

Таким чином, проникнення в галузь додаткових виробничих ресурсів неможливо, внаслідок чого монополіст буде отримувати прибуток і в тривалому періоді.

Довгострокове рівновагу в умовах монополії не обов'язково має встановлюватися в точці мінімуму кривої довгострокових середніх витрат.

Ціна, максимізуюча довгостроковий прибуток фірми, буде нижче, ніж ціна, що максимізує короткострокову прибуток. Це відбувається у зв'язку з тим, що попит на будь-який продукт більш еластичний на довгострокових тимчасових інтервалах, ніж на короткострокових.

У монополії, максимізуючій прибуток, відсутня функція пропозиції.

Взаємозв'язок між граничним доходом монополіста, ціною на його продукцію і еластичністю попиту за ціною можна виразити формулою, званої правилом "великого пальця" для ціноутворення:

$$MR = P \left(1 + \frac{1}{e_D} \right).$$

Якщо в умовах досконалої конкуренції $P = MC$, то монополіст призначає ціну, що перевищує граничні витрати на величину, обернено пропорційну еластичності попиту.

Спираючись на положення, що монопольна влада є величиною, зворотною еластичності попиту на продукцію фірми, А. П. Лернер запропонував наступний індекс монопольної влади:

$$L = \frac{P - MC}{P} = - \frac{1}{e_D},$$

де L - лернеровський індекс монопольної влади; P - монопольна ціна; MC - граничні витрати монополіста; e_D - еластичність попиту за ціною.

Так як монопольна влада приводить до підвищення цін і зменшення обсягів виробництва, слід очікувати погіршення добробуту споживачів і збільшення добробуту фірм-монополістів.

Цінова дискримінація - продаж окремих одиниць товару (послуги), вироблених з однаковими витратами, за різними цінами різним покупцям.

Відмінності в ціні відображають у цьому випадку не стільки якісь відмінності в якості або витратах виробництва товару для покупців, скільки здатність монополії довільно встановлювати ціни.

Цінова дискримінація сприймається споживачами по-різному. Ті, хто платить більш високу ціну, як правило, оцінюють практику цінової дискримінації як нечесну гру. Ті ж, хто платить нижчу ціну, отримують можливість придбати ті товари та послуги, які за інших обставин вони б не могли собі дозволити (приклад: пільговий тариф для пенсіонерів на приміських електричках в літній період).

2. Вплив фірм-монополістів на ціноутворення в Україні

Безумовно кожен з нас може назвати головні причини такого невисокого результату: корупція, політична нестабільність, забюрократизованість, важкий доступ до фінансових ресурсів, інфляція, податкове навантаження та багато інших чинників. Це ж визнають і самі експерти, що складають цей рейтинг.

Однак, окрім проблем з глобальною конкурентоспроможністю у нас є проблеми з внутрішнім рівнем конкуренції взагалі. Вищезгаданий рейтинг ставить Україну на 136 місце зі 144 країн за показником ефективності антимонопольного регулювання. Досягнення м'яко кажучи сумнівне, але пересічному читачу на фоні вище названих проблем, остання може здатися не такою вже й важливою, мовляв – ще одна сфера, де ми аутсайдери [18]. Це далеко не так і недооцінка тісноти взаємозв'язку між монополізованістю української економіки та її низькою конкурентоспроможністю в глобальному масштабі є набагато небезпечнішою, ніж просто прорахунок у факторному аналізі. Це одна з основних перешкод в розвитку країни, давайте розберемося чому.

В ідеалі монополія – це становище, коли один суб'єкт забезпечує всю пропозицію певного товару або послуги на ринку. В реальному житті таке зустрічається вкрай рідко і зазвичай монополією вважається домінуюча позиція певної фірми, коли вона може суттєво впливати на ціну чи обсяг товарів на ринку. В кожній країні ця позиція оцінюється по різному у відсотках до загального обсягу ринку, в Україні вона становить 35%.

Що таке монополія по-українськи? Це димна суміш економіки, політики, корупції і тяжкого криміналу, де ринкова позиція фірми залежить не від ефективності виробничих чи управлінських процесів, а від сили політичного лобі яке за нею стоїть і глибини корупційних каналів, які покривають порушення господарського, а іноді і кримінального кодексів.

А тепер нагадаймо собі в яких сферах ми можемо бачити ознаки явного домінування певного суб'єкта [12]:

- Факсимільний і мобільний зв'язок;

- Хімічна промисловість;
- Металургія;
- Внутрішні авіап перевезення;
- Регіональні енергоринки;
- Виробництво курятини та регіональне посередництво на агроринку.

Також відзначимо так звані «природні» монополії, які поки що знаходяться в руках держави:

- Енергоатом;
- Укренерго;
- Укрзалізниця;
- Нафтогаз;
- Укрпошта;
- Укрспирт.

Найбільш монополізованими залишаються окремі галузі паливно-енергетичного комплексу, галузі транспорту та поштового зв'язку, житлово-комунального господарства. Можливості для значної конкуренції є обмеженими на ряді ринків продукції видобувної промисловості, зв'язку, у сфері охорони здоров'я, переробній промисловості та у фінансовій діяльності.

На сьогодні монополістами в Україні є: «Нафтогаз України», «Укрспецекспорт», «Енергоатом», «Укрзалізниця» тощо.

До недавніх пір «Укртелеком» також вважався монополією, але в умовах динамічного розвитку НТП з'являються нові прогресивні технології виробництва замінників, тому що це сприяє виникненню фірм-конкурентів та створенню нових підприємств. ВАТ «Укртелеком» на сьогодні обслуговує 10 млн. абонентів, а оператори мобільного зв'язку – 20 млн. абонентів [19].

На регіональному рівні монополізованими, окрім ринків природних монополій, є ринки ряду послуг, пов'язаних із здійсненням функцій держави, послуг, надання яких пов'язане з адміністративними обмеженнями, окремі регіональні ринки перероблення сільськогосподарської продукції. Також окремі ринки продукції агропромислового комплексу, роздрібної торгівлі, будівництва,

пасажирських автоперевезень на міських та міжміських маршрутах спостерігається нерівність умов конкуренції.

Додаткові ризики підвищення показників концентрації товарних ринків створюватиме запровадження господарського обороту земель сільськогосподарського призначення без забезпечення ефективного контролю за концентрацією права власності на землю та користування нею.

В Україні від діяльності природних монополій залежить стан економіки. Близько 10% ВВП приходить на послуги зв'язку і житлово-комунальної сфери, ще 10% — на обсяг виробництва «Нафтогаз України». Але якість їх послуг та рівень розвитку низькі. Суспільство втрачає свій добробут. Згідно зі звітом незалежних аудиторів «Нафтогаз України» у 2007 р. втратив 1842 млн. грн., а у 2011 – 2038,2 млн. грн.. На відміну від цієї природної монополії, галузь зв'язку стала конкурентною. «Обленерго» понесла втрати у 2013 р. 1, 65 млрд. грн., а у 2016 – 10 млрд. грн. . Монополія блокує розвиток ТЕК України, знижуючи ефективність і конкурентоспроможність підприємств ТЕК і послаблює енергетичну безпеку країни. Компанії АТ «APC» (Донецьк) спільно з корпорацією «Індустріальний союз Донбасу» (Донецьк) контролюють 75% ринку коксу. Приватна торговельно-промислова компанія «Укрвуглемаш» займає 70% українського ринку гірничошахтного устаткування. У 2008 р. збитки «APC» склали 13 млн. грн. , а у 2016 — 12,789 млн грн.[19].

Активне скуповування в останні два-три роки українських активів кількома особами, найбільш наближеними до влади, призвело до фактичної монополізації таких великих галузей, як ринки феросплавів, міндобриг, електроенергетика, металургія, авіаперевезення тощо. Особливо активні структури Ріната Ахметова, Дмитра Фірташа та Ігоря Коломойського.

Надмірною залишається вага в загальному обсязі виробництва сфери природних монополій, недосконалими – механізми державного регулювання цієї сфери, невиправдано високим є рівень концентрації ряду потенційно конкурентних ринків, особливо регіональних та місцевих, на більшості ринків не створені рівні умови конкуренції для всіх суб'єктів господарювання. Негативно

впливають на конкурентне середовище також надмірна ускладненість дозвільних процедур, високий рівень плати за адміністративні послуги. Існуючі перешкоди на шляху розвитку конкурентних відносин – один з найважливіших чинників, що обумовлює низький рівень ефективності української економіки, перешкоджає її інноваційній орієнтації. З цією метою, основним завданням держави у сфері захисту економічної конкуренції є забезпечення дієвої та цілеспрямованої політики розвитку конкуренції, захист конкурентної структури тих ринків, на яких вона склалася, створення сприятливих умов для вступу нових суб'єктів господарювання на ринки, що характеризуються високим рівнем концентрації.

Прикладів коли вітчизняні споживачі страждають від маніпуляцій монополістів дуже багато і на національному рівні:

- Ціна роумінгу для українців майже в 2,5 рази перевищує вартість відповідної послуги для європейців;
- Якість і особливо ціна бензину на протязі останніх років з заданою періодичністю є предметом маніпуляцій і погано прикритого здирництва з вітчизняних водіїв і пасажирів;
- Ціна і якість внутрішніх авіап перевезень не йде в ніяке порівняння з європейським повітряним транспортом, де переліт на лаукостах іноді буває за ціною таксі.

Для підвищення ефективності діяльності необхідним є створення конкурентного середовища. Проте, привабливість товарних ринків України для вступу нових учасників істотно зменшується внаслідок недостатньої розвиненості ринкової інфраструктури, що забезпечувала б вільний та недискримінаційний доступ суб'єктів господарювання до земельних ділянок, торговельних площ, інформації про ринкову кон'юнктуру, засобів рекламування, високої вартості кредитних ресурсів, надмірного загального податкового навантаження.

3. Ефективність антимонопольного регулювання в Україні: зарубіжний досвід та можливість його адаптації в Україні

Антимонопольне законодавство тісно пов'язане з державним регулюванням економіки, оскільки уповноважені державні органи мають можливість безпосередньо впливати на процес утворення монополій, обмежувати монопольну владу та її прояви, забороняти діяльність монополій тощо.

Також антимонопольне законодавство тісно пов'язане із законодавством взагалі і з господарським (торговельним) правом зокрема. Зараз іде мова про виділення антимонопольного (конкурентного) законодавства в окрему підгалузь господарського (комерційного) права. При створенні, зміні або доповненні антимонопольного законодавства приймаються до уваги як норми різних галузей права (наприклад конституційного), так і міжнародні договори і угоди, що укладені країною [15].

Треба відмітити, що конкурентна політика держави є одним із пріоритетним напрямів державного регулювання. Результативність конкурентної політики України сьогодні не можна назвати високою через ряд об'єктивних чинників. Змінити їх дуже важко, а іноді і просто неможливо на теперішньому етапі. Навіть при найкращому збігові обставин, проведенні політичних та економічних реформ певні об'єктивні умови порушення вимог конкуренції все-таки залишаться. Ці умови, очевидно, є зворотнім боком самої конкуренції. Тому сьогодні так важливо передбачити ряд заходів для попередження негативних наслідків таких об'єктивних факторів.

Концепцією Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу одним із головних завдань визначено розвиток законодавства України у напрямі його наближення до законодавства Європейського Союзу та забезпечення високого рівня підготовки в Україні проектів законів та інших нормативно-правових актів [5]

Безпосередній об'єкт антимонопольного регулювання - господарська практика компаній, що діють в самих різних галузях виробництва та сферах

комерційної діяльності - настільки багатогранний, що повністю не може бути охоплений спеціальними правилами, оформленими у вигляді законів. Саме цим можна пояснити деяку узагальненість формулювань основних антитрестовських законів, неоднозначність їх тлумачення судами при розгляді конкретних справ. Еволюція підходів органів антимонопольної захисту до предмету їх діяльності, зміна пріоритетів антимонопольного регулювання, неоднозначність результату процесу формування структури ринку в результаті стратегічних кроків діючих на ньому компаній з точки зору впливу на інтереси споживача і суспільства в цілому диктує необхідність індивідуальної оцінки при розборі конкретних антимонопольних справ. Разом з тим існує ряд загальних правил (законів) обов'язкових для виконання в будь-якому випадку.

США пропонують свою систему вільного підприємництва іншим країнам за зразок для наслідування. Економічний успіх цієї країни, здається, підтверджує точку зору, згідно з якою економіка функціонує найкращим чином, коли держава дає можливість компаніям і приватним особам самотійно домагатися успіху - або терпіти невдачі - в залежності від їх заслуг на відкритих ринках в умовах вільної конкуренції. Складна павутина встановлених державою регуляторних норм і правил визначає багато аспектів ділової активності. Щорічно держава видає нові регулюючі правила, що займають тисячі сторінок і часто містять докладні вказівки щодо того, що підприємці можуть робити, а що - ні.

Американський підхід до державного регулювання аж ніяк не є повністю сформованим. Регулювання економіки в останні роки ставало більш жорстким в одних сферах і більш м'яким в інших. Однією з вічних тем новітньої економічної історії Америки було і залишається питання про те, коли і наскільки держава повинна втручатися в підприємницьку діяльність й регулювати її [8].

Досвід правового регулювання конкурентних відносин в Росії мають свої особливості. Найважливішою проблемою антимонопольного регулювання в Росії є висока ступінь адміністративного монополізму, в першу чергу, монополізму центральних державних органів управління.

Однією зі специфічних обставин, характерних для сучасного періоду розвитку Росії, є те, що рішення завдань подолання елементів надмірного державного адміністративного монополізму передбачає в найближчій перспективі певне пожвавлення саме цього монополізму. Так виходить тому, що хоча надмірний адміністративний монополізм - велике зло, але становлення ефективних ринкових структур, прискорений вихід країни зі стану глибокої кризи не можуть бути здійснені без посилення прямого втручання держави в економіку.

Основним змістом сучасного етапу антимонопольної політики в Україні є захист уже створеного конкурентного середовища, підвищення ефективності функціонування існуючих конкурентних відносин. Це призвело до трансформації антимонопольної політики держави у конкурентну політику, а антимонопольне законодавство у конкурентне законодавство.

Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом [10].

Особливості спеціального статусу Антимонопольного комітету України обумовлюються його завданнями та повноваженнями, в тому числі роллю у формуванні конкурентної політики, та визначаються цим Законом, іншими актами законодавства і полягають, зокрема, в особливому порядку призначення та звільнення Голови Антимонопольного комітету України, його заступників, державних уповноважених Антимонопольного комітету України, голів територіальних відділень Антимонопольного комітету України, у спеціальних процесуальних засадах діяльності Антимонопольного комітету України, наданні соціальних гарантій, охороні особистих і майнових прав працівників Антимонопольного комітету України на рівні з працівниками правоохоронних органів, в умовах оплати праці [3].

На нашу думку, в Україні на сьогодні створено законодавчу базу й організаційні засади здійснення ефективної державної антимонопольно-

конкурентної політики. Однак поглиблення ринкових перетворень постійно створює нові проблеми у сфері конкурентної політики, які вимагають нових підходів до їх розв'язання. Тому питання з обмеження монополізму, підтримки і розвитку економічної конкуренції мають бути й надалі важливим елементом економічної політики держави.

Аналіз монополістичної конкуренції дає можливість виявити її вплив на ринкову економіку: за цієї форми синтезу конкуренції і монополії центр боротьби розміщується у сфері обігу, охоплює певну галузь на національному рівні, в яку легко проникають нові конкуренти, наслідком чого є незначна концентрація капіталу, так як фірми за розмірами є середніми або малими; споживач має можливість широкого вибору товарів і послуг.

Механізмами обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в країнах з послідовно сформованою економікою зводяться до прийняття відповідних законодавчих актів, реєстрація товарних знаків і марок, визначення та регулювання державою загальних умов угод, аналіз цін та контроль над прибутками та витратами господарюючих суб'єктів.

Важливим елементом сучасного господарського механізму розвинутих країн є економічна діяльність держави, яка зумовлюється неспроможністю ринкового саморегулювання розв'язати низку кардинальних проблем розвитку економічної системи. При певних відмінностях у різних країнах масштабів державного регулювання економіки та його вплив на економічні процеси досить глибокий і багатогранний.

Україна, як і будь-яка інша країна, має свої особливості, і механічне перенесення будь-яких чужих правил і законів життя, в тому числі і успішних форм регулювання діяльності монополій, неминуче призведе до провалу. Це не означає, що потрібно з порога відкидати чуже. Вивчати досвід інших країн потрібно, але варто пам'ятати, що це саме чужий досвід спираючись на який необхідно виробити свої норми й правила, які будуть ефективними для вітчизняної економіки.

Висновки

Внутрішня економічна політика сучасної України функціонує в умовах з однієї сторони жорсткого адміністрування у сфері монополізації виробництва, з іншої, розвитку неконтрольованої самостійності окремих суб'єктів господарювання з питань фінансово-виробничої діяльності. Це значною мірою ускладнює й негативно впливає на ефективність й антимонопольної роботи в державі.

З метою усунення вищезгаданих проблем необхідно розробити й прийняти відповідні конкретні законодавчі акти, які враховують, як специфічні особливості країни, так і світовий досвід. Найбільш розробленим прийнято вважати антимонопольне законодавство США, що має до того ж і найбільш давню історію. Воно базується на "трьох китах", трьох основних законодавчих актах.

Подібних взаємопов'язаних антимонопольних законів щодо подолання монополізму у сфері торговельної діяльності в Україні наразі немає.

Тому наразі необхідно прийняти відповідні правові, перш за все антимонопольні, заходи, що адекватні заходам з регулювання монополізму у виробничій базі й господарських відносинах. Це дозволить досягти рівня практичного втілення антимонопольної економічної політики держави на умовах впровадження зрозумілих і прозорих правил «гри» на всіх стадіях проходження товарів від виробника до кінцевого споживача.

Вирішення даної проблем бачиться не в тому кому надавати право антимонопольного регулювання, а в реальному виконанні правових норм усіма учасниками ринкових відносин, у забезпеченні належної спрямованості антимонопольної діяльності, що досягається шляхом взаємоузгодженості механізмів та інструментів економічного і правового регулювання з урахуванням принципів прозорості, законності, економічної доцільності та рівності всіх учасників перед законом.

Наведені вище факти свідчать не про те що монополії це погано взагалі, а про те що українські їх аналоги привносять мало хорошого в економіку країни.

Олігархічна економіка перестає бути частиною національної економіки оскільки у випадку України має пагубний вплив на немонополізовані її сектори. Це давно стало системною перешкодою у розвитку економіки країни, і стабільно підтримує такі проблеми як корупція, політична нестійкість та сировинна орієнтованість економіки. Дана проблема надто складна, щоб можна було сходу запропонувати конкретні шляхи її вирішення не вдавшись до загальних банальних порад щодо боротьби з корупцією і олігархами, однак ми спробуємо назвати декілька кроків, які в принципі дозволять відкрити перспективу для вирішення питання монополій в Україні:

Ліквідація Антимонопольного комітету в тому вигляді в якому він зараз є, оскільки ця структура вперто не помічає реальних монополістів і створення докорінно нового органу, який буде стояти на захисті конкурентних засад, інтересах середнього і малого бізнесу та слідкуватиме за оптимальною взаємодією монополістів, держави та споживачів. Для цього стануть в нагоді напрацювання в цій галузі нобелівського лауреата Жана Тіроля та його колег.

Ліквідація державних монополій таких як Нафтогаз, Укрспирт, Укрпошта та інші, оскільки вони показують ще меншу ефективність ніж приватні монополії і чинять сильний тиск на бюджет країни. Ресурси, які щорічно витрачаються на підтримку таких держпідприємств принесуть більшу віддачу, якщо будуть використані на розбудову ринкової інфраструктури та конкурентної політики у відповідних галузях.

Розмежування політики і бізнесу має бути зумовлено відповідним суспільним запитом. Але оскільки у нашій країні такий запит в силу різних причин чітко не сформульований, він має бути реалізований інституційно шляхом законодавчих і правових ініціатив. А це є доволі проблематично враховуючи, що майже на залишилось інституцій, які б не суміщали владні повноваження з бізнесом. Даний факт є ще однією причиною для оновлення владних структур, потреба в якому не задоволена навіть через 2 роки після Революції Гідності.

Список використаної літератури

1. Закон України “Про Антимонопольний комітет України”.
zakon.rada.gov.ua/go/3659-16
2. Архангельський Ю. Чи є шкода від монополій? // Економіка України.
— 2011. — № 11. — С. 62—69.
3. Дзюбик С. Д. Основи економічної теорії: Навч. посіб. — К.: Знання,
2006. — 481 с.
4. Косік А. Ф.. Мікроекономіка: 2-ге вид., перероб. і доп. Навч. посіб. —
К.: ЦУЛ, 2008. — 438 с.
5. Косік А. Ф., Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка: Навч посіб. — К.:
ЦНЛ, 2004. — 416 с.
6. Кравченко Ю. Ринкам природних монополій — ефективне
регулювання // Економіка України. — 2013. — № 6. — С. 12—19.
7. Кулішов В. В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум: Навч.
посіб. — Львів: "Магнолія Плюс", 2006. — 331 с.
8. Лагутін В. Шкода від монополій і користь від конкуренції: чи все так
просто? // Економіка України. — 2014. — № 4. — С. 55—61.
9. Лісовий А. В. Мікроекономіка: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2003. — 208
с.
10. Мельникова В. І. і ін. Мікроекономіка: Навч. посіб. — К.: ВД
"Професіонал", 2005. — 400 с.
11. Мікроекономіка та макроекономіка: Підручник для студ. вузів. — К.:
Вид-во "Основи", 2001. — 517 с.
12. Основи економічної теорії. / За ред. Предборського В. А. — К.:
Кондор. — 2002. — 621 с.
13. Основи економічної теорії: Навч. посіб. Мельник Л. Ю. і ін. — К.:
ЦНЛ, 2005. — 528 с.
14. Основи економічної теорії. / За ред. С. В. Мочерного: Посіб. для студ.
вузів. — К.: ВД "Академія", 2002. — 472 с.

15. Павленко І. М. Мікроекономіка. Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2006. — 288 с.
16. Супрун В. П.. Деякі проблеми антимонопольно-конкурентної політики в Україні. // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — № 7. — С. 14—21.
17. Стеблій Г. Я. Мікроекономіка: Навч. посіб. — К.: "Фірма "ІНКОС"; ЦНЛ, 2007. — 221 с.
18. Державна Служба Статистики України – Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності за січень-вересень 2016 року – <http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2016/>
19. www.amc.gov.ua > Антимонопольний комітет України

Структура ринків України.

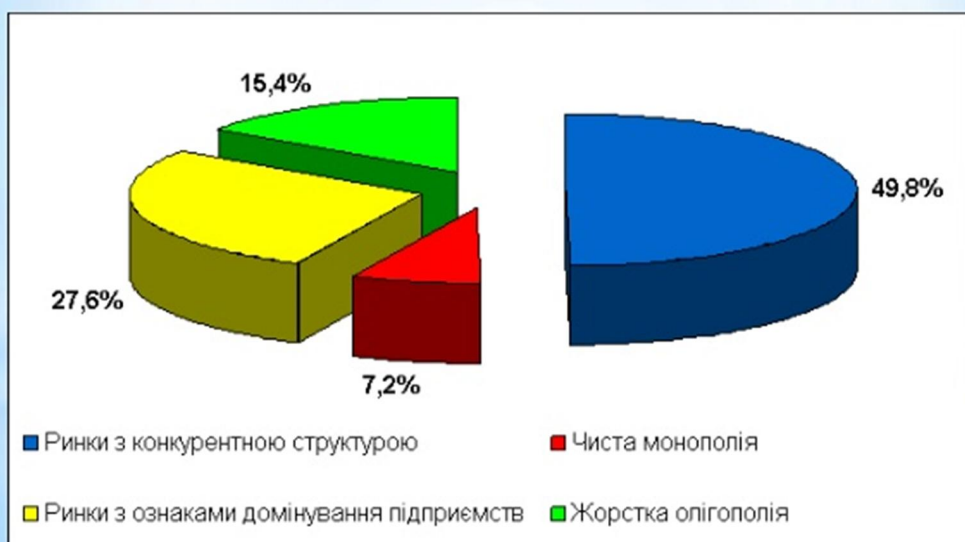

Рис.1.1. Структура ринків України у 2016 році [18]

Структура порушень законодавства про захист економічної конкуренції, припинених Комітетом у 2016 році [19]

